

HOE HET BEROEPSGEHEIM KAN KNELLEN

Camerabeelden van stelende patiënt vrijgeven?

de kwestie

In de rubriek 'De Kwestie' legt Medisch Contact praktijkdilemma's voor aan haar lezers en een deskundige. Sinds enige tijd staat de casus 'Camerabeelden van stelende patiënt vrijgeven?' op de website van Medisch Contact. Hier een selectie uit de reacties, en het commentaar van KNMG-jurist Aart Hendriks.

Heeft u ook een casus die u wilt delen, stuur deze dan naar redactie@medischcontact.nl onder vermelding van De Kwestie. Publicatie kan ook anoniem, mits uw naam bij de redactie bekend is.

DE VRAAG

Een patiënt steelt bij de huisartsenpraktijk de fiets van een andere patiënt; het incident staat op een bewakingscamera van de praktijk. Na aangifte van diefstal verzoekt de politie om vrijgave van de beelden door de huisarts. Deze besluit dit niet te doen op grond van het beroepsgeheim. Heeft de huisarts juist gehandeld?

De entree van de huisartsenpraktijk bevindt zich buiten het zicht van de balie en de spreekkamers. Om die reden zijn er videocamera's geplaatst, zodat de situatie ter plaatse alsnog vanaf de balie bekeken kan worden. Patiënt A heeft een afspraak bij huisarts B en komt met de fiets, die hij in het fietsen-

rek naast de voordeur zet. Enkele minuten later komt patiënte C aan bij de praktijk, ongeveer tien minuten te laat voor haar afspraak met huisarts D. De doktersassistente vraagt of het akkoord is dat C nog gezien wordt. D stemt hiermee in en roept C binnen.

Na afloop van zijn consult ontdekt A dat zijn fiets gestolen is. Hij vraagt aan de assistente of zij de camerabeelden wil terugkijken en kan zien wie zijn fiets heeft gestolen. De assistente vraagt aan A om in ieder geval aangifte te doen, zegt dat ze zal overleggen met de huisarts en besluit na het overleg de beelden terug te kijken.

Herkenbaar

Op de camerabeelden is duidelijk zichtbaar en herkenbaar patiënte C. Te zien is dat zij direct na aankomst bij de praktijk richting de betreffende fiets loopt, deze uit het rek haalt en er vervolgens mee

wegfietst. Enkele minuten later is te zien dat C zonder fiets terug komt lopen en alsnog naar binnen gaat. Na het zien van deze beelden neemt huisarts B direct contact op met de KNMG Artseninfolijn, met de vraag hoe te handelen in deze situatie. Ook probeert hij diezelfde dag tot tweemaal toe telefonisch contact op te nemen met C, zonder succes.

A doet aangifte en de politie bezoekt diezelfde dag nog de praktijk met het verzoek de beelden te mogen zien, wat door de assistente en B wordt geweigerd. Zij zeggen ook niks over wat er op de beelden te zien is. Drie weken later volgt nog een telefonisch verzoek van de politie om inzage in de camerabeelden. Ook dit verzoek wordt niet gehonoreerd. Op geen enkel moment spreken de medewerkers zich tegen A uit over de inhoud van de beelden.

Onrechtvaardig

Het probleem waarmee de huisartsen zich geconfronteerd zagen en dat zij ook aan de KNMG hebben voorgelegd, is: vallen ook videobeelden van een beveiligingscamera onder het beroepsgeheim en zo ja, is er sprake van een situatie waarin dit geschonden mag worden? Als de beelden in deze situatie onder het beroepsgeheim vallen, is de volgende vraag: wat mag je met de beelden doen als de dader een toevallige passant is of de (niet hier ingeschreven) partner van een patiënt? Het gebonden zijn aan het beroepsgeheim gaf de leden van het team een sterk gevoel van onrechtvaardigheid, omdat het er in dit geval toe leidt dat een dader beschermd wordt en een slachtoffer benadeeld. De wetenschap dat het team desondanks correct heeft gehandeld, zou dit gevoel wat kunnen verzachten. Daarom luidt de laatste vraag: is er juist gereageerd door de beelden niet af te staan aan de politie?

contact

yoavsenft@gmail.com
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

UW MENING

Hieronder een selectie van de reacties op deze kwestie.

Vertrouwensband

Het beroepsgeheim is er om te waarborgen dat een patiënt te allen tijde een arts kan bezoeken. Het feit dat men een arts bezoekt en de inhoud van het consult vallen daar mijns inziens ook onder. Als patiënte C een fiets pikt, nota bene van een medepatiënt, schaaft zij willens en wetens de vertrouwensband met de huisarts. Dat geeft de huisarts het recht de beelden aan de politie te laten zien. Is patiënte C dan verloren voor de praktijk? Zeer waarschijnlijk, maar dat heeft ze dan op haar eigen geweten. Het belang van patiënt A gaat boven dat van patiënte C.

Steven Verbeek, bedrijfsarts, Coullons (Frankrijk)

Daderbescherming

Helaas is dezelfde situatie bij ons meermaals voorgekomen. Drie keer ging het om een patiënt van ons centrum; één keer diefstal van een portemonnee en twee keer diefstal van een fiets. De daders die werden herkend als afkomstig uit de eigen praktijk zijn rechtstreeks benaderd. Als beheerder van het gebouw hoefde ik maar één keer mijn eigen patiënt te benaderen. Personalita van de daders zijn niet doorgegeven, omdat die uit het medisch dossier afkomstig waren. Ook zijn beelden overhandigd van vernielingen aan auto's door een niet-patiënt en van twee straatrovers waarbij nooit duidelijk is geworden of het patiënten waren. Vanzelfsprekend zal ik mij conformeren aan wat hier rechtens mag. Maar de cultuur van daderbescherming die we in Nederland hebben, mag best onderwerp van discussie zijn. Dit zijn grenzen die iedereen kent en waar dus ook iedereen op mag worden aangespro-

ken. De relatie met het beroepsgeheim is in dit geval indirect. Er is niets doorgebrieft wat een van ons uit hoofde van zijn of haar professie heeft vernomen. Schiet er maar op.

Daan Croon, huisarts, Groningen

Patiëntenrechten

Het beroepsgeheim schiet in deze situatie zijn doel voorbij. Wat mij betreft verlies je heel wat patiëntenrechten als je strafbare feiten pleegt. De camerabeelden zijn vertrouwelijk in het kader van patiëntenzorg, maar van patiëntenzorg is geen sprake als daarop te zien is dat iemand zich niet als patiënt gedraagt.

Marc Hamers, bedrijfsarts, Nijmegen

Stelende burger

Wat is het nut van een beveiligingscamera als er na een incident niets gedaan wordt met de beelden waarop de veroorzaker van een incident herkenbaar in beeld is? Ik zie ook de relatie met het beroepsgeheim niet: de patiënt is pas na het stelen van de fiets lopend naar de praktijk gekomen. Vanaf dat moment (het lopend naar de praktijk komen) is sprake van het feit dat deze patiënt een arts bezoekt. Dat valt onder het beroepsgeheim. Daaraan voorafgaand is sprake van een stelende burger wiens daad op de camera is vastgelegd. En daarvoor hangt die camera daar onder andere, neem ik aan.

Marc van Wijk, huisarts, Delft

Buiten de spreekkamer

De strekking van het beroepsgeheim is dat je niet gehinderd mag worden een dokter te raadplegen en dat je vrijuit met een arts kunt spreken. Dit speelde zich geheel buiten de spreekkamer af. Dus de arts had de beelden moeten vrijgeven. Dit valt buiten het beroepsgeheim.

Coen Kuijpers, medisch adviseur, Nijmegen

UW MENING

Mooie boel

Het is triest dat hier nog over gediscussieerd moet worden: stelen = stelen. Het beroepsgeheim gaat over *medische* zaken. Zelfs diefstal uit mijn spreekkamer valt bij mij niet onder het beroepsgeheim. Zou een mooie boel worden.

Klaas den Besten, huisarts,
Papendrecht

Kleptomanie

Wie op deze manier het vertrouwen schendt, verdient geen recht op privacy. Daarbij vindt het vergrijp plaats in de publieke ruimte (op straat) en is de dader op dat moment niet in de hoedanigheid van patiënt actief geweest. Ik zie niet in wat dit met het beroepsgeheim te maken heeft. Tenzij het gaat om een patiënt met kleptomanie, dan kan ik me er nog iets bij voorstellen.

Aldert Boersma, huisarts, Wagen-
borgen

Vleugellam

Waarvoor zou je een camera ophangen, om vervolgens jezelf vleugellam te maken door alles wat daarmee opgenomen is onder het medisch beroepsgeheim te laten vallen? Het is een vergrijp in de openbare ruimte en heeft niets met de arts-patiëntrelatie te maken. Of het toegestaan is de identiteit van de dader vrij te geven – omdat deze bekend is in de praktijk – daar valt over te twisten en ik kan mij voorstel-

len dat de KNMG-regels daar restrictief in zijn. Wij hebben geen opsporingstaak. Die ligt bij de politie en die heeft zelf de mogelijkheid om, met behulp van de beelden, de identiteit te achterhalen.

Ruben van Coevorden, huisarts,
Amsterdam

Vrijbrief

Bij de geheimhoudingsplicht hoort ook dat je als arts zelfs niet mag doorgeven wie het spreekuur heeft bezocht. Daarom kan ik me goed voorstellen dat de mensen van deze praktijk niet zomaar beelden van bezoekende patiënten vrijgeven. Aan de andere kant kan er geen sprake zijn van een vrijbrief omdat je een fiets steelt bij een huisartsenpraktijk. Ik vind dat de opname van het stelen van de fiets aan de politie moet kunnen worden getoond, maar niet meer dan dat. Hetzelfde kan gelden als een toevallige passant de fiets meeneemt, of een partner van een patiënt. Dit betekent ook dat er geen naam bij kan worden gegeven.

Rob Smit Duijzentkunst,
bedrijfsarts, Emmen

DE DESKUNDIGE

U heeft volkomen juist gereageerd door de beelden niet af te staan aan de politie. Dat dit onrechtvaardig aanvoelt, is alleszins invoelbaar. Daarom een korte toelichting. Als arts heeft u een beroepsgeheim. De wetenschap dat u moet zwijgen over alles wat u in het kader van uw beroepsuitoefening ter kennis is gekomen, vormt een belangrijke waarborg voor de onbelemmerde toegang tot de gezondheidszorg en de privacy van patiënten. Het beroepsgeheim is daarom iets om zuinig op te zijn; het is essentieel voor het vertrouwen van patiënten in u als professional.

Geldt het beroepsgeheim dan ook voor strafbare feiten? Jazeker. Ook wetsovertreders hebben recht op medische zorg. Dat vindt ook de wetgever. Om dit te benadrukken hebben artsen – anders dan gewone burgers – geen aangifteplicht. Van hen wordt voorts verwacht dat zij zich tegenover de politie en rechter beroepen op hun verschoningsrecht.

Doorbreking van het beroepsgeheim is alleen toegestaan indien de patiënt daarmee instemt, indien de wet dat voorschrijft of indien er anders ernstig gevaar dreigt voor anderen of de patiënt zelf. In dat laatste geval, waarbij de zwijgplicht conflicteert met de beschermingsplicht van artsen, moet worden gedacht aan situaties als een patiënt die met te veel alcohol op als buschauffeur een groep vakantiegangers wenst te vervoeren of een patiënt die dreigt een familielid iets aan te doen. In die situaties van dreigend gevaar kunt u eventueel, en vaak als ultimatum remedium, de politie inschakelen, waarbij u zo min mogelijk medische informatie mag overleggen.

Maar mag een arts dan niet eens beveiligingsbeelden vrijgeven? Nee. Hetgeen u via camera's in uw praktijk opneemt, valt ook onder uw beroepsgeheim. U mag immers geen mededeling doen over wie bij u zijn geweest en waarvoor. Door filmbeelden vrij te geven zou dan toch te zien zijn wie zich tot u hebben gewend. Dat mag alleen – zoals gezegd – indien er ernstig gevaar dreigt. Doorbreken met een beroep op een conflict van plichten is niet bedoeld om een misdaad op te lossen, hoe moeilijk dit soms ook valt in te voelen.

Mag u dan niets doen? Wel degelijk! Er is alle reden om met de verdachte een stevig gesprek te voeren en aan te dringen op teruggave van de fiets.

Aart Hendriks
coördinator gezondheidsrecht KNMG

web

Meer informatie vindt u in de KNMG-Handreiking beroepsgeheim en politie/justitie, onder dit artikel op medischcontact.nl.